

KÁRPÁTI LAPOK

A turistaság, a honismeret és a természetvédelem terjesztésére
Kiadja a Magyarországi Kárpát Egyesület

Szerkesztő: Nagy Péter, peter.nagi@t-online.hu

Internet: <http://www.karpategyesulet.hu>

Postacím: 1244 Budapest, Pf.: 800.

Észak Amerikai portyán

Az Egyesült Államok szövetségi kezelésben lévő nemzeti parkjai - mint a nálunk legjobban ismert Grand Canyon, Yellowstone, Yosemite - joggal minősülnek világcsodának, s szakembereink mellett további sok ezer honfitársunkat is lenyűgöztek ezek. Kevésbé ismertek azonban külföldön az egyes amerikai államok kezelésében lévő ún. "state park"-ok. Ezek jelentős része ugyancsak gazdag természeti értékekben, de nagyságuk, funkciójuk és az általuk kínált tevékenységi lehetőségek alapján ezek inkább alkalmasak a hazai nemzeti parkjainkkal történő összehasonlításra, illetve arra, hogy működési elveikből és gyakorlatukból mi is átvegyünk, meghonosítsunk egyet s más.

(2. oldal)

Lake Hope – A reménység tava (fotó: Sylvester Lajos)

Nemzeti és Állami Parkok az Egyesült Államokban

Magyar szemszögből

Az elmúlt húsz évben látogatóként, később két alkalommal hivatalos vendégként számos ilyen parkban megfordultam. Az alábbiakban néhány tapasztalatomat szeretném megosztani a hazai illetékesekkel, illetve érdeklődőkkel.

Mind a nemzeti (talán helyesebb fordítás lenne: országos), mind az állami parkokban a természeti értékek megőrzése elsődleges szempont, semmiféle üzleti érdek nem homályosíthatja el az alapvető funkciót, a megőrzést ("conservation"). Létrehozásukkor ugyanakkor az is cél volt, hogy az amerikai nép minél szélesebb rétegei ismerjék meg hazájuk kincseit, s ezáltal a természet kedvelői és önkéntes védelmezői legyenek. A látóivalók megközelíthetősége érdekében utakat építettek, a területen egyszerű szálláshelyeket (faházak, sátorhelyek) létesítettek, s ahol erre mód kínálkozott, ott olyan sportolási és más tevékenységi lehetőségeket alakítottak ki, hogy a látogatók néhány napot s ne csak néhány órát töltsenek el a természetben. Közel száz év után megállapítható, hogy noha e parkokat évente milliók keresik föl, a természeti értékek nem károsodtak, a nélkülözhetetlen berendezések (villany, víz, csatornázás) nagy területen történt kiépítése ellenére sikerült megőrizni a táj háborítatlan jellegét, a jelentős számú parki személyzet pedig az őrzés mellett igen értékes ismeretterjesztő és nevelő szerepet is betölt. Noha e parkok pénzügyileg természetesen nem önfenntartók, az eszmei haszon mellett nem jelentéktelen bevételük is van, ezzel csökkentve az adófizetőkre háruló terheket.

Arra is érdemes figyelni, hogy az 1929 utáni nagy gazdasági válság idején sok tízezer munka és jövedelem nélküli ember alkalmazásával igen sok berendezést, létesítményt építettek ezekben a parkokban, enyhítve a szociális problémákat, hasznos munkára fogva és egyben a természet megbecsülésére, egészségés életre és gondolkodásra nevelve az állatalanokat, a maguk előtt célt nem látó fiatalokat. A parkok útrendszere, gyalogösvények, kisebb hidak, kilátók, sí- és más sportpályák mind arról tanúskodnak, hogy nyolcvan éve Amerika a bajt előnyére tudta fordítani. Ma a parkokra épülő jelentős idegenforgalom nemcsak a közvetlenül foglalkoztatotaknak nyújt biztos megélhetést, de az ipari és kereskedelmi központoktól távol eső, illetve gazdaságilag válságba került egykori bányá- és iparvidékek népesség-megtartó és jövedelemtermelő képességét is növeli. Nem egy állami park területén egykor intenzív ipari, bányászati vagy fakitermelői tevékenység folyt, ezek később gazdaságtalanná váltak, de helyükön ma a pihenést és sportolást szolgáló intézmények vannak.

Magyarországon bőven vannak válságövezetek, van fölöslegessé vált munkaerő, ugyanakkor bőven van olyan munka, ami közösségi célokat szolgál. Az árvízvédelem mellett a természetet szennyező és csúfító szemét eltávolítása az erdőkből, vízpartok mellől, az elhagyott bányák és ipari létesítmények maradványainak eltakarítása egyszerre környezetvédelmi és közösségi feladat. (Amerikában hétvégeken tízezrek dolgoznak önkéntes személtakarításon, sok tonna hulladékot szednek össze az utak és vizek környékéről. Az önkormányzatok és a szövetségi kormány támogatásával, önkéntesek bevonásával Amerika-szerte számos elhanyagolt, szemetes külterület válik parkká, játszótérre, sportpályává. Érdemes lenne minél többet meghonosítanunk e gyakorlatból is.)

Hogyan néz ki ma egy amerikai nemzeti vagy állami park? Nincsenek elkerítve, de határaikat táblák jelzik, a rajtuk keresztülvezető néhány úton a bejáratnál kis épület van, itt szerény összegű (autónként 2-6 dollár) belépődíjat szednek. Fontos szerepet tölt be a látogatók tájékozódását szolgáló ún. Visitors' Center. Itt táblók, kisebb kiállítások mutatják be a park történetét,

főbb attrakcióit, az állat- és növényvilágot, a természeti különlegességeket. Prospektusok, tájékoztató anyagok kínálása mellett a legtöbb helyen turisztikai témájú könyveket, plakátokat, térképeket, trikókat és emléktárgyakat is árulnak. A parki személyzet létszáma általában több tucatot tesz ki, adminisztratív irányításuk (egy-két személy) szintén e központi épületben vagy annak közelében található irodákból történik.

Minden parkban találhatóak szálláshelyek: egyszerűbb szállodák, motelek, még inkább faházak és kiépített táborhelyek. Az első kettő általában vállalkozói alapon működik, bért fizetve a parknak, az utóbbi kettőt a park személyzete működteti, tartja rendben. A faházak sokszor évtizedekkel ezelőtt épültek, de van bennük víz és W.C., az újabbakban konyharész és fűrdőszoba is. Az árak szolidak, a 4-6 személy elhelyezésére alkalmas komfortos házak heti 4-500 dollár körüli ára az amerikai jövedelmekhez viszonyítva igen kedvező. A nyári főszezonban házak általában csak egy hétre lehet bérelni, más időpontban minimum két éjszakára. Az ágynemű használata benne van az árban. (Az emelkedő jövedelmek nyomán az igények egyre inkább a teljesen felszerelt, tehát hűtőszekrényvel, edényekkel, étkészlettel ellátott házak felé mozdulnak el. A berendezés megrongálása, eltulajdonítása szinte ismeretlen!) A házak kisebb csoportokban a park területén, az utak közelében, szétszórva vannak elhelyezve, így sem a magány, sem a zsúfoltság nem zavarja a látogatókat. Minden házhoz tartozik kiépített szabadtéri tűzhely, de sokszor belső kandalló is. Aprított tűzifa vásárolható, rőzse szabadon szedhető.

Külön vannak kiépítve a táborozóhelyek. Általában ritkás erdőben, egy-egy sátorra vagy lakókocsira meglehetősen bőséges helyet hagyva, szintén tűzrakó helyre kerültek kialakításra, egyenként meg vannak számozva és eszerint vehetők ki napi 4-6 dollárért.

A parkok nagysága és jellege természetesen változó, de nem ritka, hogy befogadóképességük éjszakánként ezres nagyságrendű. Nyáron, jó két hónapon át, a férőhelyek nagy többsége megtelik, sok parkban csak hónapokkal előre lefoglalva lehet a helyet biztosítani. A széles amerikai középosztály körében e parkok igen népszerűk, ez oldja meg a gyerekek nyári elhelyezését, üdülését is: vagy családi keretben, vagy iskolák, klubok, egyházak, a cserkészmozgalom

Az átrendezhető konferenciaközpont

révén. A vonzó környezet mellett a szervezett programok és a sportolási lehetőségek jelentik a siker kulcsát. A park állandó személyzete (ez az állami parkok esetében is gyakran megközelíti a százat) vezetett túrákon mutatja be a fauna és a flóra érdekességeit, a különleges látnivalókat. Múzeumok, emlékházak, emléktáblák idézik föl a környék múltját és a park történetét. Hazai nemzeti parkjaink – tisztelet a kivételnek – hivatalosan a közelmúltban történt átszervezésig – engedélyek megadása, vagy gyakrabban megtagadása volt. E parkok célja inkább a közönség távoltartása, semmint becsalogatása, mert a tapasztalat szerint a közönség egy része valóban hajlamos a szemetelésre, szándékosan rongálja az erdei útjelző táblákat, az őrizetlen épületeket, berendezéseket. Talán a tiltásnál eredményesebb lenne a nevelés és a szervezett turistákkal kialakított együttműködés. Amerikától és Nyugat-Európától e területen is sok a tanulnivalónk.

A Reménység tava – a természet reménye

(Részletek Sylvester Lajosnak a Háromszék c. lap 2005. okt. 17-i számában megjelent útileveléből)

A szerzőről:

1934-ben született a háromszéki Alsócsernátonban. Magyar nyelv és irodalom szakos tanár kuláklisztás apja miatt az egyetemet csak – levelezőtagozaton végezhette el.

1968-tól Kovászna megye (a régi Háromszék) területén egész sor, a két világháború között lerombolt és a kommunizmus éveiben eltüntetett emlékműveket, szobrokat állíttatott vissza. Ezért 1974-ben a közművelődéstől – a közvélemény kijátszása miatt – az előlépetésnek tűnő színházigazgatással bízták meg. Tamási Áron, Illyés Gyula, Németh László, Sütő András stb. darabjait sorozatban vitte színpadra, 1984-ben hét előadásukból már hármat betiltottak.

Jelenleg a Háromszék főmunkatársa, a Gondola internetes újság Publicisztika rovatának munkatársa.

Lake Hope, a tisztaság tükre

Az Amerikai Magyar Baráti Közösség ITT – OTT Találkozóján, amelyet minden év augusztusában a Reménység tavánál (Lake Hope) tartanak, (kelet- európai vendég számára az ottani természeti és emberi környezet egyaránt figyelemre méltó. A helyszínről – illetve a természeti környezetről – annyit, hogy az Appalache-hegység északkeleti hegy- és dombvidékén található, Ohio Államban, Columbus város alatt, azaz ettől Logan és Athens irányában. [.]

A Lake Hope felé vezető út akkor vált érdekesebbé, amikor elhagytuk Colombust, és egy kisebb rangú-rendű útra tértünk rá, amely inkább emlékeztetett volna a mi erdélyi útjainkra, ha nem volna rajta bárhol és mindenhol kiváló minőségű futófelület.

A táj annyiban a „miénk” is, hogy ligetesen erdős, dimbes-dombos, dús növényzetű, s annyiban más, hogy a települések többsége farmokra, házcsoportokra tagolódva helyezkedik el. Többnyire kerítés sincs – esetleg élő sövény –, s ha van is valami korlát, az nem arra való, hogy a tolvajokat távol tartsa, hanem hogy az állatok ne csángáljanak el. [.] A leglényegesebb különbség viszont az ottani porták és a mieink között a tisztaság, a természet és a természetes növényzet ápoltsága. Az Egyesült Államokban végül is több ezer mérföldet gépkocsival utaztam autópályákon, mellékutakon, nemzeti parkokban, azaz kiemelten védett övezetekben, lakott területeken belül és kívül, és írva-mondva egyetlen eldobott, szél kergette nejlonzacskót, pillepalackot nem láttam! Amennyiben amerikai élményeimet egybevettem az itthoni körülményekkel, számomra is furcsa az, hogy a tisztaság és rendezettség kerül az első helyre. Egy gigantikus méretű, majdnem háromszázmilliósi népességű országban figyelemre méltó ez a rend és tisztaság, amelynek megteremtője nem a büntetésektől való félelem, amelyet a hatóságok kiszabhatnak, hanem a természetes együttélési, közösségi igény, a környezeti és a személyes egészségvédelem, a higiéniai szokások emelkedett szintje. Itthon [.] Nincs pénz – halljuk mindenfelől. Én szerencsés vagyok, még visszaemlékszem a sokak által mindjárt hatvan éve megbélyegzett bécsi döntésre. A hozzám hasonló idevalósi idős emberek a tanúim rá, hogy néhány hónap alatt az elvadult útviszonyokon változtatni lehetett, és ezek környezetét is rendbe tudták hozni. [.]

Riasztóan mocskosak és piszkosak vagyunk. Nem annyira a pénz, mint a jóézés, a természet és egymás egészségének tisztelete hiányzik. És a hatósági kényszerintézkedések, a borsos bírságolás, a nagyobb kártevés esetében akár a börtönbüntetés hiányzik. A szociális segélyben részesülők kirendelése, munkájuk ellenőrzése. De a „ki-ki a maga háza előtt seperjen!” parancsolata is. És ezek után még mi papolunk - demagóg módon – falusi turizmusról, kulturális és gyógyturizmusról, s képtelenek vagyunk a saját portánkat s ennek környékét rendben tartani.

Nos, visszatérve az amerikai tapasztalatokra: meglepő az is, hogy a települések környékén nem látni megcsontított fákat, cserjéket. A természetes anyagok szépségét – a fa, a kő – tudatosan igényeznek érvényesíteni. Olyan helyeken, ahol a természet maga kínálja és szolgáltatja ezeket az anyagokat, térelváltató, térplasztikai funkcióval használják a követ és a fát.

Erdei oázisteremtés

Amerikában – Ohio államban – a Reménység tava és környéke a Logan és Athens körüli erdős hegyek között egy romantikusan ideális, különleges státusú természetvédelmi területen található. Az Egyesült Államokban vannak olyan védett természeti övezetek, amelyek az állam, a nemzeti erdőfelügyelet alá tartoznak (National Forest), ezek rendszerint a tulajdonképpeni nemzeti parkok védőövezetei, de vannak olyanok is, mint a Lake Hope körüliek, amelyek magánterületek közé ékelődnek. A nemzeti parkokat körülölelő védett természeti övezetekben gazdasági tevékenység is folyik – erdőgazdálkodás, állattenyésztés, legeltetés, üdülés stb. –, de itt a természetet társnak, partnernek és nem kirabolható, elpusztítható, külföldre kiárusítható, megalázható valaminek tartják.

Lake Hope dús, érett, többnyire a maguk természetes állapotában megőrzött erdők között lévő hegyközi tó. V alakú völgyben csillog-villog a vize. Bójákkal körülhatárolt, kijelölt strandjai, homokozói vannak, s a csónakázók számára fenntartott hatalmas vízfelületei csalogatnak eszményi tisztaságú kirándulásra. A part közvetlen közelében nagyméretű, természetes anyagokból épített és fedett pavilonok, szűkség szerint konferencia-, de bálteremmé is átalakíthatók.

A pavilonok környezetében kijelölt helyeken nagyméretű, kemény és tűzálló fémből hegesztett szalonna- vagy pecsenyesütők – grillezők –, rostéllyal, parázs- és hamutartóval ellátott alkalmatosságok találhatók.

Egy Reménység tavi menedékház

Ezektől illő távolságra esztétikusan kiképezett, a kukázó medvék és egyéb állatok elől elzárt konténereket helyeznek el a háztartási, konyhai hulladék tárolására. A környezetet erdőfelégetéssel, épülettűzzel nem veszélyeztető grillezőhelyek körül masszív tölgy- vagy fenyőfa padok, asztalok vannak. Semmi sem hivalkodó, nem feltűnő, látványként is környezetbarát. Még a víztározó duzzasztóműve is a környezetébe simuló, nem azzal tündöklök, hogy „én mekkora, milyen erős vagyok, milyen nagyra nőtem”, s aztán az első nagyobb áradás elsodorja, hanem szerényen beleolvad a tájba.

A legérdekesebb az, hogy maga a nyaralóbázis sincs a tó közelében. Az ottaniak által kabinoknak nevezett tágas, légkondicionált, modern konyhaberendezéssel és felszereléssel, két szobával, társalgóval, fürdőszobával megépített épületek itthon, Erdélyben villának is beillenek. A boronaházak a tó fölötti hegy nyergén kialakított tisztáson, árnyékos, hatalmas fákkal övezett területen épültek. Minden erdei házikó mellett is grillezőhely, uszonnázó vagy társalgó, rusztikus szabadtéri asztal, napirendszerűen ürített-takarított háztartási hulladéklerakó konténer található, s a kocsi első vagy hátsó kereke beálláskor, tolatáskor nem durva betonba, hanem többnyire környezetbarát, idővel a természeti körforgásba visszakerülő gömbfába ütközik a gépkocsi-pihenőhelyen, azaz a parkolóban. [...] Az általam leírt környezetet most szíveskedjenek egybevetni azokkal az itthoni, sok esetben rémálombeli vízpárti építkezésekkel, ahol a bódék vagy éppen hivalkodó kiskastélyok egymás hegyére-hátára zsúfolódva torlódnak, lépcsőjüket, talapatukat a behéjúgyozók testvialadékaival együtt a víz nyaldossa. Utána pedig mi magunk. [...]

Az Egyesült Államokban, amikor a mai világhírű nemzeti parkok létesültek, az első „menetben” katonaságot is kirendeltek, sőt laktanyákat is építettek a természet védelmére. Ma

már ezek is történelmi-természeti relikviák – az emberek ugyanis leszoktak az önpusztító szemetelésről, a csendesítő óbégatásról és természetgyalázásról, s aki ezt mégis meg meri szegni, az borsos árat fizet érte. Mi több: kiközösíti és megveti a környezete. A nemzeti parkokban például van, ahol „csak 75 dollárt, de van, ahol éppen 750 US-dollárt fizet az, aki „véletlenül” eldobott egy papírfecnit.

Sylvester Lajos

Vízitúra három kutyával

Az ügy kezdődött, hogy nagy örömmel találkoztunk a Keletiben szeptember 15-én este a Brassóba induló vonatnál. Gabi, Eszter, Hajni, Laci, Misi, Attila, Lajos, Robi, Árpai, Tamás. Beherrel indítottunk. Indulás után előkerültek a vacsorák, hozzá a sör. Aztán kezdődtek a nagy dumálások. A másik általunk foglalt kupéban bóbiskolás. A dumások persze nem hagyták. „Éébredstő! Mivanmáá!” Hajnalban az útlevél ellenőrzés után azért volt némi csönd is.

Brassóban szokás szerint Bardócz Péter fogadott bennünket, mint egy hónapja is. Előadtuk neki kívánságainkat: Pénzváltás, kenyér és pálinkavételezés. Kettőben tudott segédkezni, a szeszfőzde késői nyitása miatt viszont csak a hazaiakból tudtunk cuclizni. A külön busszal azután eljutottunk a Hosszúfalú feletti Barátos-hágóba. Pesti idő szerint 9:30-kor indultunk a Csukásba. A ködös reggeli idő hamarosan naposra változott. Akik először voltunk ott, nagyot csodálkoztunk a Sfinx láttán. A többedik pihenő után ott ültünk Góliát és Dávid mellett. A túldalt Hófehérke és a hét Törpe állt. Persze ebben a mesevilágban bőven dolgoztak az operatőrök is, hogy legyen mit megmutatni a Klubban. A következő pihenő a Csukás tetején volt. Míg mindenki felért, 2 literes Ciucas-sal áztattuk magunkat belülről, de előkerült szilva meg prima mézes pálinka is. A csoportképre épp kibukkantunk a felhő tengerből. Egy mocsár mellett éjszakáztunk. Tiszta vizet azért találtunk arrébb. A meseszerűséghez az erdő gombái is hozzá járultak. Őzlábból, vargányából és néhány pöfetegből vajas, hagymás gombapörít varázsoltunk. Amiket nem szedtünk össze, azokat fényképeztük. Rengeteg „piros fehérpötytőst” is. A második éjszakánk a Bodzaforduló feletti rengetegben volt. A hegy bőségesen ellátott minket vízzel, áfonyával. A hegycsúcs megmászása után néhányan medencében fürödtek az esztenába tartó juhászok nagy örömeire. Egészen Krasznáig jutottunk, természetesen a fogadóban kötöttünk ki. Vasárnap este lévén sajnos a társaság fele hazautazott. A többiek annyira elszomorodtak, hogy egy helyett hármat is ittak, így csak a szomszédos táborig jutottak. A víz pedig elkezdett kivülről is áthatni mindent. Semmi kedvünk nem volt sátrat állítani a hideg ködös időben, ezért úgy döntöttünk, hogy kibéreljük a tavalyi gerincvándorlásról már ismert házikót.

Másnap héthúszra (Bp.) kint áztunk a buszmegállóban az udvart őrző három kutyával. Meg is állt a busz, de nem vett fel minket! Majdnem utána dobtam egy petárdát a mocsoknak. Gyalog vissza a hídra. A kutyák csak nem akartak elmaradni tőlünk. Így nyolcan vágtunk neki a Bodzás-hegységnek. A Pintyiló-csúcsot vettük célba. A folyamatos ködszítálásban levegőt alig kaptunk a sok műanyag cuccban. Hát még felfelé kapaszkodva a szerpentin úton. Az erdő utolsó nagy tölgyfája alatt valamit ettünk, mielőtt kimerészkedtünk a nyílt gerincre a tejfel ködében. A Tehereu-csúcs lövészárkai között nagy nehezen megtaláltuk a térképi gerinccel ellentétes irányba vezető piros jelzést, de kis idő múlva megint eltűnt az esőfüggönyben. Szerencsénkre az út mellett találtunk egy épp nem lakott erdei épületet, így azt az éjszakát is sátorállítás nélkül vészeltük át. Felsepertük a fapadlós szobát, a másikban a kutyák gömbölyödtek össze. Egész megszoktuk őket. Kaptak is szalonnabórt, megmurcisodott ananászkockát, szárasztészta. A mi kajánk is hasonló volt csak főzve, fűszerezve. Kint szakadt az eső, emelkedett a patak vízszintje és egyre sárgább lett. Másnap tovább álltunk a fakitermelési úton fel a gerincre. Mivel nem találtunk jelzést az úton maradtunk le a Nagy-Bászka-patakhoz. Elvértve a kereszteződést egy másik hídon keltünk át a háborgó patakon. A kilátástalan időjárásban ott feladtuk a gerinc bejárást és Kommandó felé vettük az irányt. Elhagyott gyártelep fedett sufnijában ebédelve még megetettük a húséges kutyákat. Később a völgy farakodó telepén megelégtünk az esőt. Szemet vetettünk egy autóra és bementünk a házba. Elvinne-e a kocsi tulajdonosa ötünket hátizsákokkal Kommandóra? Hamarosan előkerült a főmérnök úr, aki fél óra elintézni valója után benne volt a fuvarozásba. Azalatt a munkásszállás egy szobájában melegedtünk, szárítottunk. Elbeszélgettünk az emberekkel, mert ugye ez már magyar nyelvű terület. Hogy nézett ki a szoba? Nem fényképeztem... A ház kívülről szerény villa jellegű, magas fenyővel körülvéve. Induláskor már nem láttuk a kutyákat, elvegyültek a többi között a nagy telepen. Szűkösen utaztunk a pick up Dáciában. A zsákok kint áztak. A 23 km bizony még egy nap lett volna. Így viszont Kommandón a központ fogadóijában újra belülről áztattuk magunkat. A négyszemélyes szobában zsákokkal tízen, hamar hangot adtunk fáradságunknak, mivel másnap 5-kor (Bp.) indult a busz Kovásznára. Háromnegyed óra szerpentinúton guggolva tömött kisbuszban. 6:20 (Bp.) csatlakozás Brassóban, épp elértük helyjegyvásárlással a Pannoniát.

A térség gerinc útvonalát északról délre érdemes bejárni, Kommandótól Krasznáig. Talán következő alkalommal nem lesz ennyi víz.

Stauróczky Tamás, MKE

Fogarasi havasok, 1992 február (archív fotó: Mályi József)

Az „Északi Zöld”

Hetedik rész: Munka az Ipolyságban

2005. július 6-tól 17-ig.

Ismét visszatértem az Ipolyságba. Kissé szorongó szívvel érkeztem. A tavaszi csörte, melyet a helyi nemzeti parkossal vívtam – vívtunk, mély nyomot hagyott bennem. Bánhidi Attila azóta tárgyalt a Főnök úrral, bízott is, hogy most már nem kell tartanom tőle, de a körülötte kialakult félelem-léggöre nem változott, mely a munkatársain továbbra is erősen érezhető volt.

Kutatva a település felé kínálkozó letérési lehetőségeket, állandó akadályokba ütköztünk. Vagy a nemzeti park sorompója felé sodródtunk, vagy a falusiak két méternél magasabb kerítéseit kellett volna átmásznunk ahhoz, hogy bejussunk a faluba. Ipolytarnóc tele volt áthatolhatatlan akadályokkal. A feladat megoldására segítségemre sietett Doma Petra, Doma Gyuri, Mérai Robi és Victor Mónika. Arra, hogy Ipolytarnócot a másik irányba is elhagyjuk, adtunk rá három napot. Csak azért is megoldjuk!

Adott volt a feladat. Az Északi Zöldet a „hajózható Ipoly folyó” miatt, magyarországi belső területein kellett Balassagyarmat felé vezetni és egy, a Karancstól Ipolytarnócra vezetett korábbi zöld jelzést, át kellett zöld keresztre festeni. Petrát és Mónikát a régi zöld jelzés felkutatására és fehér színnel történő lefestésével bíztam meg. Hogy el ne tévedjenek, Mérai Robi vigyázott rájuk. Eltévedtek. De nem Robi miatt.

Doma Gyurival az Északi Zöldet igyekeztem lecsalogatni a határsávból. Megtaláltuk a három hónapja eldugott iránymutató tábláinkat és oszlopainkat. Egy kicsit még a határsávban festegettünk, néhány oszlopot is állítottunk. A határsávot a VI/1-es határkőnél hagytuk el.

Nyitott terepre érkeztünk. A jelzést festéssel nem lett volna gond, hiszen a falusiak magas kerítéseire bőségesen lehetett volna festeni. Csakhogy hiába kerestünk valami csapásszerűséget, ösvényt a falu felé, nem találtunk semmit.

A nemzeti parkos Főnök úrral nem akartam újra találkozni, ezért a park műútját is messzire elkerültük. Attila kérlelhetetlen makacssága ellenére, csak vissza kellett térni a határsáv közvetlen közelébe. A határsáv és a kerítések között adódott egy keskeny mezsgye, melyen igen jól le lehetett bóklászni a határátkelő irányába. Alaposan kipingáltuk a terepet, fásítottunk is rendszeren (öt oszlopot helyeztünk ki). Amikor a műútra és a vasúti sínekhez leértünk, megérkezett Mérai Robi levert serege is. Újabb kudarcról számoltak be. A volt téglagyárnak új tulajdonosa van. Ez nem baj. Az erdős részről érkező régi zöld jelzésű turistaút bejárását a tulajdonos fogdmegeji

A helybeliek örülnek a falun átvezető turistaútnak

– „magántulajdonra belépni tilos” – megtiltották. Robiék semmit sem tudtak végezni. Mónika, hogy valami „hasznosat” cselekedjen, kapta magát s turistajelzést festett vasúti sínre. A műút mentén jutottunk be a faluba, a falu kulturális központjához, a helyi korcsmához.

Bosszantott, hogy egy újabb akadályba ütköztünk. Már a régi zöld újrafestésével is gond van. Annyira keményen záródtak az ablakok az ajtók, hogy az már nem volt természetes. Valami megoldásnak lennie kell! Utunk során, a falvak örömmel fogadták az Északi Zöldet. Nem létezik, hogy Ipolytarnócon más lenne! Valami azt sugallta, hogy keressem a polgármestert, tegyek nála panaszt. Az első ember, akit ez ügyben leszólítottam, az a falu gondnoka volt. Azonnal megengedte, hogy a polgármesteri hivatal udvarán sátrazhassunk. Első jó pont március óta. Sátrainkat felállítottuk. A szomszéd gyújtós fát hozott, hogy főzéshez tüzet tudjunk készíteni. Második jó pont, pillanatok alatt. A sündisznónak vélt falu másik, igazibb arca. Másnap reggel, ahogy a polgármester megérkezett, azonnal bementem hozzá panaszgőzősen. Egy pillanat alatt kinyíltak az ablakok, az ajtó, megoldódtak a problémák. Még a „téglagyáros”-t is megpuhítottuk. Nem volt nehéz. Kiderült ugyanis, hogy „Christina Parkhotel” néven, turisztikai szállót kíván építeni! Turistákat szeretne a faluba csalogatni. A nemzeti parkos mutogatja az őslábnymokat, a „téglagyáros” – kínálja a szállásokat. Ipolytarnóc önkormányzatának a nemzeti parkkal több baja van, mint bevétele. A szállásadó viszont pénzt is hoz a falunak. Őszintén reméljük. Megengedte, hogy az ő területén is festegessünk. A polgármester Szabó Tibortól szelíd, baráti hangnemben búcsúztunk el. Béke volt és az Északi Zöldet is szépen átvezettük a falun, messze kikerülve a nemzeti parkot. A Duna-Ipoly Nemzeti Park ipolytarnóci rezidenciáját a tábláinkon,

Most már a vonatvezető is tudja, jó pályán halad...

még csak meg sem említettük, bár mi is nyomokat hagytunk Ipolytarnócon, de levettük saruinkról a nemzeti park felé eső út porát. Ezek nem lesznek őslábnymok, de nyomok lesznek, mit Bánhidi Attila álmodott.

A „téglagyáros” hiába lett „cimboránk”, a régi zöld át-festését mégsem tudtuk elkezdeni. A téglagyárnál a régi zöldnek volt két jelzése, több semmi. Mint szürke számár a ködbe, belevesztett az erdőbe. Robi, aki elég jól tájékozódik, hiába kereste. Majd én! – gondoltam. Nekem

sem ment. Pedig elrettentésképpen még a GPS-met is megmutattam a területnek. Egy kis tavacsán, egy legelőn és egy tíz-tizenöt köbméteres sitty kupacon kívül, nem találtunk semmit. Majd Karancsberény felől indulunk neki. Talán ráfutunk a jó ösvényre.

A faluban keleti irányba indul el az É.Z., majd délnek fordul. Átlép egy kis fahídon. Itt lesz majd a régi zöldnek, zöld keresztnek az elágazása. Ide oszlopot és iránymutató táblákat kellett elhelyezni. A falubéliek óvtak minket műtárgyak elhelyezésétől, hiszen úgy is ellopkodják a „megélhetési bűnözők”. Rámutattak a kis fahídra. A télen azt is ellopták, eltűzeltek. Újat kellett építeni. Kezdtém megérteni a „téglagyáros”, aki állandó őrszemélyzettel védi az építési területet, hatalmas OSB táblákon, turistákat megbotránkoztató feliratokkal próbálja távol tartani a nem kívánatos vendégeit. A helyiek nem botránkoznak meg a feliratokon. Most már mi sem. Az akác oszlopot a három táblával mégis kihelyeztük. Szépen kifestgettük. Pozíciót vettem és

csoportképeket készítettünk. Ha az „ismeretlen tettesek elutalajdonítanak”, legalább nyoma lesz. A polgármester is előre elkérte a táblák szövegeit, hogy majd, ha kell, pótolni tudják. Másnap, kíváncsisággéppen, visszamentünk megnézni, megvan-e még? Meg volt még, de kézzel bele-nyúlt valaki a friss festésbe. Mivel a festék még fogott, festékes lett a szegény teremtés keze. Azt a festéket is össze-vissza kenegette az oszlopon és a táblákon. Kijavítottuk.

Elindultunk délre, a vízmű, majd Litke felé. Kis legelőket elhagyva, akácos erdőben folytat-
tuk felderítő, festegető utunkat. Az akácokban jól követhető utat kaptunk, fel a Csehó-hegyre. A
kapaszkodó után, az erdőbe beékelődő nagyobb legelőre értünk. Messzire, dél felé jól ellátni
onnan. Méhészek kedvelt gyűjtőhelye nyár elején. Néhány vadászles is áll az erdő szélén. A
mezőn keresztül megy egy út, melyen az Északi Zöldet vezetni akartuk. Nagy ritkán adódott
egy-egy vadkörtefa, melyre ráerőltettünk egy-egy jelzést. Szép kirándulással eljutottunk a Ko-
pasz-hegy tetején lévő mobilátjátszó toronyhoz. Próbáltunk valami levezető utat találni a sűrű,
bozótos akác dzsungelben Litke vasútállomás felé. Bánhidi Attila jól kigondolta, hogy ismét

...ha legközelebb arra viszi a vonatot

úttalan utakon, ösvény nélkül vezetni le a turista-
utat. A megvalósításával viszont engem bízott
meg. Ruhánkat tépte, nyúzta a bozót. Ismét fá-
ról fára kellene jelezni. Időnk kevés, türelmem
még kevesebb az ilyen ... munkákhoz. Az útke-
resés közben valahol elvesztettem a vadonatúj
hatezer forintos tájolómat. Az útkeresés helyett,
most azt kezdjük keresni. Annyira nem volt ös-
vény, csapás az erdőben, hogy nem találtunk rá
a néhány perces nyomainkra sem. Elhatároztuk,
hogy a turistautat a falu délkeleti végénél visszük
majd be. Azzal szépen otthagytuk az egészet.

Robi és Mónika Litke vasútállomástól elin-
dult Nógrádszakál felé a Csörgő-bércen átvezet-
ni a jelzést. Szintén az agresszíven burjánzó nóg-
rádi erdőségekre jellemző, nem őshonos akác-
okban kellett kutatniuk az utat. Litke fölött a
„Bükk-tetőnél” szép erdei utat találtak, azon jól
haladtak a Csörgő-bércig, onnan fordultak vissza
Litkére. Az alkalmi segítő csapatom szabadideje
elfogyott, mindenki hazautazott. Ezúton is kö-
szönöm az önzetlen segítségüket (segítségete-
ket) Petrának, Gyurinak, Robinak, Mónikának.

Nem csak a szekér s az idő szaladt, de a mun-
kára kapott pénz is erősen fogyóban volt. Kicsit
nekem is haza kellett ugranom, némi gyors és
bőséges jövedelemszerzés céljából. A gyors és

bőséges jövedelemszerzésnek vannak módosítottai. Némelyiket büntetik. Némelyik legális, de
piszkosul nehéz, esetleg nagyon veszélyes. Mivel egy hosszan tartó munkától kell néhány napot
ellopnom, ezt az időlopást is büntethetik. Tolódik a jelzést festés befejezési ideje, de legalább
lesz miből befejezni.

Egy héttel később, ismét az Ipolyságban ért a hajnal. Mónika ismét eljött nekem segíteni.
Litke dél-keleti csücskétől indultunk fel a Kopasz-hegyre. Eleinte az erdőben (mi lehetne más,
mint akác) még rá- ráakadtunk kisebb ösvényekre, de az erdőszélén, ami találkozik a tetőn lévő
mezővel (vadászmezővel – örök vadászmezővel), ismét erős bozótossal találkoztunk. Valaho-
gyan átvergődtünk rajta. A dél-keleti rész sem kínált jobb utat, mint az észak-nyugati, rövidebb

oldal. Ezért elhatároztuk, hogy mégis megvalósítjuk Bánhidi álmát. A Kopasz-hegyről, a mobil-átjátszótól elindultunk árkon-bokron keresztül észak-nyugat irányba, egyenesen le a vasútállomás felé. Jelzéseinket ismét ötméterenként potyogtattuk el, mégpedig leduplázva, a fák két oldalára festve. Jelzésfestés közben sokat gondoltam ra-re, naka-nekére. Két óra alatt végeztünk a nyolcvan méterrel. Akik utánunk jönnek, azok már valószínűleg minket – az Északi Zöld jelzésfestőit fogják emlegetni. Beszél rólunk majd az utókor. Hát, csak beszéljen! A terület amúgy is beszédes. Beszédes lett. A méhészek állásai és Litke vasútállomás között, kihelyeztünk öt db akác oszlopot, és négy db irányjelző táblácskát.

Amint végeztünk Litkével és közvetlen térségével, áttelepültünk Nógrádszakálra. Bánhidi Attilának becsületére legyen mondva, rengeteget dolgozott azon, hogy az Ipolyságban valami épkezláb turista útvonalat kialakítson. Sokat járt a vidéken az önkéntes segédeivel. Sok helyen találkoztunk a HB jelzéseivel. Az útvonal tervét igyekeztem pontosan lekövetni, bár a GPS hieroglifáinak megértéséhez plusz egy, teljes munkaidőben foglalkoztatott ember kellett volna. Még így is eltaláltunk mindenhova. Nógrádszakál fölött, rátaláltunk a katolikus templomra. Megtaláltuk a Kálváriát is. Megtaláltuk a Csörgő-bércet és a Páris-patak szurdokába vezető ösvényt is. Csakhogy ezeket a pontokat nem sikerült összekötni. Ezért a Kálváriát kihagytuk. Kedves Északi Zöld Túrázók! Nógrádszakál templomától csak egy kis kitérő a Kálvária. Nem kálvária oda ellátogatni. A templomtól egyenesen a Csörgő-bércre vezettük, mégpedig igen jó minőségű erdei úton, az É.Z-et. A bérce fiatal tölgyes van, a felső vezeték nyomvonalán pedig bozotos. Jól járható turistaúton lehet haladni. A bozót miatt nem lehetett jól festeni, de a vilányoszlopok jó felületet kínáltak. A jelzéseket jó módon kell keresni! Oda tettük.

A Páris-patak szurdokában (Palóc Grand-kanyon) már jártunk tavasszal. Akkor is kijelöltünk egy nyomvonalat. Azóta Attila újra járta a vidéket, új nyomvonalat jelölve ki. Mély nyomokat hagyott a tájban, a fákban. Azokat követve, alapokat festettünk a későbbi zöld keresztnek. A Palóc Grand-kanyon látványos szurdok, a környék érdekessége, sokan keresik fel. A szurdok két oldalán, szép lábas bükkerdő van.

Amíg a szurdokban szárad a festék, addig elindultunk Nógrádszakál másik, keleti kijárata felé. Kerestük az utat, amit könnyen megtaláltunk. Az erdőben Zsabó-hegy felé vettük az irányt. Megtaláltuk. Néhány száz méter megtétele után, olyan látvány fogadott, hogy alig hittünk a szemünknek. A favágás, „erdőgazdálkodás” különleges erkölcsével néztünk farkasszemet. A „favágó szakember” a fűrészert derékmagasságban tartva, csak egy irányból vágott bele a fába. A szerencsétlen fa állta a sarat, amíg bírta, majd lehasadva a tuskóról, behuzant a többi fa közé, a tuskón hosszan felfelé ágaskodó felkiáltó jelet hagyva. A gyilkos az ágakat levagdálva, elcipelte a törzset. Az ágak, még a nagyon vastag ágak is – mellyel még jól lehetett volna fűteni – az erdőben maradtak rendezetlenül. Az ágak között felsarjadt a tuskés bozót. A favágó munkások után, még az erdei állatok sem képesek az adott részekben átjárni. Végre az erdőben csend van. Csak a madarak képesek ott fészkelni, háborítatlanul. A terepet látva, egy vasúti baleset jutott eszembe. Egy gyerekeket szállító autóbusz a rossz lámpás sorompó miatt a sínekre hajtott. Vonattal találkozott. Tizenhét gyerek halt szörnyet csak azért, mert egy ismeretlen tettesnek kellett a sorompó akkumulátora. Vitte a MÉH-be. Kapott érte ezeröttszáz forintot. Büntetést nem kapott, mert a védett „megélhetési bűnözőkhöz” tartozott. Itt, az erdőben is csekély az a haszon, melyet e hitvány munkával nyer a „megélhetési bűnöző”, de borzalmas árokat okoz az a tékozló, pazarló, parazita munka, amit itt látni. Magyarországon jelenleg büntetendő cselekedet – inkább büntetendő, mint maga a lopás – néven nevezni a cselekedetet és azokat az embereket, akik elkövetik. Nem célzok senkire, nem találgatok. Saját szememmel láttam a motoros fűrészrel járkáló négyfős alakulatot. Itt, a Kárpáti Lapokban sem nevezem nevükön őket. Mindenesetre a terep garantáltan járhatatlan addig, amíg nagy elhatározással „az adófizetők pénzéből”, nagy erdészeti gépekkel, ki nem tisztítják. A Duna-Ipoly Nemzeti Parkosok is örülhetnek. A terep turistamentes övezet lett. Nem járkál most ott senki, csak a hőn szeretett madarak repkednek.

József Attila: Favágó

*Vágom a fát hűvös balomba,
fényesül a görkse sikongva,
zúzvara hull szárnyas bajamra,
csiklándani benyúl nyakamba -
bársonyon futnak perceim.*

*Fönn, fönn a fagy baltája villog,
szikrázik föld, ég, szem, a homlok,
hajnal subint, forgács-fény roppen -
amott is vág egy s dörmög közben:
tövit töröm s a gallya jut.*

*- Ejb, dönts d a tókét, ne siránkozz,
ne szisszenj minden kis szilánkhöz!
Ha odasujts körül a sorsbhoz,
az úri pusztaság rikoltoz -
a széles fejsze mosolyog.*

1929. november / 1931. február

Kár, hogy nincsenek sziklák a térségben, mert akkor a parlagi sasok is megtelepedhetnének. Nem kellene a sziklamászókat kergetni.

A terep járhatatlan, de nem Bánhidi Attilának és az őt követő Északi Zöld turistáknak. Találtunk HB jelet a lepusztított terület előtt és után. Kis kerülőt téve, összekötöttük az utakat. Ördög-kő felé felkapva egy gerinc közeli, jól járható, szép erdei úton haladtunk Szécsényfelfalu felé. Ahol itt még szép az erdő, abban leginkább tölgyes van. Lehet, hogy nehezebb a tölgyet kivágni, mint a csak fűteni jó akácot?

Szép erdőben, jól haladtunk a munkával. Egyszer csak autózúgásra lettünk figyelmesek. Jött nagy sebességgel. Egy kopott fehér Lada volt, rendszám nélkül. Egy ember ült benne. Gyorsan ment el mellettünk. Kis idő múlva ismét nagy sebességgel közeledet felénk. Most már négyen ültek benne. Az erdőt úgy használták, mintha az övék lenne, – rendszám nélkül. Legalább vigyáznának rá!

Kép és szöveg: Mályi József, MKE

Egyesületi hírek

KL – Tájékoztatlak benneteket, hogy a Kárpáti Lapok csak a honlapunkon elérhető (www.karpaetegyulet.hu). Sajnos, amíg nem kapjuk meg az idei évi működési támogatást, amelynek - májusban benyújtott pályázatunknak - még az elbírálása sem történt meg, addig nem tudjuk kinyomtatni és eljuttatni a részetekre. Kérlek, hogy erről e-mail címmel nem rendelkező tagtársainkat is értesítsétek.

1% – Örömmel értesítelek benneteket, hogy az APEH átutalta számlánkra a felajánlott 1%-ok összegét, mely 127.402,- Ft. A felhasználás konkrét formájáról még nem döntöttünk.

Klubnap – minden csütörtökön!

MKE közgyűlés – lásd a meghívót!

Jelentkezési határidő: 2005. december 5.

Jelentkezés: Király Gabriella,

telefon: 30/626-1493

e-mail: gabriella.kiraly@nkom.gov.hu

Amit a szállásról tudni kell: a turistaház 57 férőhelyes, 1x2, 1x3, 1x10, 2x8, 1x12 és 1x14 ágyas szobák vannak. Melegítőkonyha van.

A részvételi díj: 1500 Ft/fő, szombatra vacsorát és vasárnapra reggelit biztosítunk.

Kérjük, hogy a vegetáriánus étkezésre vonatkozó igényeket a jelentkezéssel együtt jelezzétek! Hálósákokat mindenki hozzon magával, az ágynemű díját (450 Ft/fő) vállalni kell.

Gánt a Vértes hegységben van, bagyományunkhoz híven szombatra és vasárnapra is túrával várunk mindenkit.

A közgyűlést követően **Zánki Pál Zsuzsáék Máramarosi-havasok c. filmjét fogjuk vetíteni** és persze lehetőség lesz az évközi túrákról készült felvételek, összeállítások vetítésére is. Dvd-olvasó laptop és projektor lesz.

Közgyűlésre felkészítő és levezető túraprogram

Túrával a közgyűlésre

(Közép-Dunántúli Piros)

Túrávezető: **Orbán Imre**, 70/942-4410

Szombat

Táv: 30 km

Szint: 500 m

Útvonal: Mór – Pusztavám – Gerencsér vár – Vérteszentkereszti kolostorromok – Szent-György puszta – Mindszentpuszta – Gánt

Vasárnap

Táv: 22 km

Szint: 450 m

Útvonal: Gánt – Antal-árok – Nagy-Bükk – Csókakő vár – Csókakő – Bodajk-kálvária – Bodajk vasútállomás

Gántról induló és Gántra érkező túrák

Túrávezető: **Mérai Róbert**

Szombat

Táv: 16 km, idő: kb. 6-7 óra (ha a múzeumot is megnézzük)

Útvonal: Gánt – Bányászati-múzeum – Geológiai bemutatóhely – Sas-írtás – Szolókő – Báracházy-barlang – Öreg-hegy – Gém-tisztás – Gánt

A túra 11 órakor indul a Gránás Turistaház elől, **fejlámpát** mindenki hozzon magával!

Vasárnap

Táv: 20 km, idő: kb. 7 óra.

Útvonal: Gánt – Kőhányáspuszta – Csáki-vár – Mindszentpuszta – Gánt

(MKE, Király Gabriella)

A Magyarországi Kárpát Egyesület Elnöksége meghívja Önt a 2005. december 10-én tartandó közgyűlésre

A közgyűlés helye: Gánt, Gránás Turistaház (Gánt, Béke tér 17.)

A közgyűlés időpontja: 2005. december 10. (szombat) 19 óra

Érkezés, regisztráció, tagdíjfizetés lehetősége: 18-19 óra

A közgyűlés tervezett napirendi pontjai:

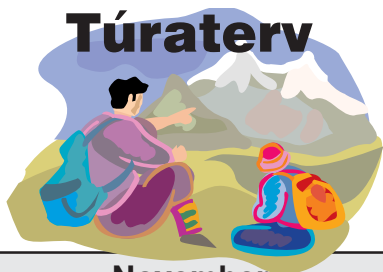
- I. Az elnökség beszámolója az előző közgyűlés óta eltelt időszakról.
- II. A 2006. évi programterv és gazdálkodási terv ismertetése.
- III. A tagszervezetek vezetőinek beszámolója a tagszervezetek 2005. évi tevékenységéről és a 2006. évi programokról.
- IV. Felügyelő Bizottság tagjainak választása.
- V. Egyebek.

Határozatképtelenség esetén a megismételt közgyűlés helye és időpontja:

Gánt, Gránás Turistaház 2005. december 10. (szombat) 19.30 óra

A megismételt közgyűlés az ott megjelentek létszámától függetlenül határozatké-

Túraterv

November

6. Bükk túra

Bükkszentkereszt – Árpád-kert – Sály

Túravezető: KEM, Czibula Károly

Infó: KEM, Komlósi András, 20/942-9182

12. Tappancs túra

„Szalamandra lesen”

Síkfőkút – Várkút – Vasbánya-tető – Felsőtárkány

Táv: 8 km, szint: 150 m, mi.: 4 óra

Találkozó: 8.30, Volán pu.

Túravezető: KEE, Köves Eszter, 20/397-3377

12 vagy 13. „Budapest környékén”

Szervezés alatt!

Információ: PKE, Vámos László, 30/971-2146

19. Vértes

(Közép-Dunántúli Piros túra)

Szár – Vinyabükk – Körtvélyes – Szép Ilonka forrás – Vértessomló – Majki remetiség – Oroszlány

Táv: 26 km, szint: 500 m

Információ: MKE, Orbán Imre, 70/942-4410

20. Aggteleki karszt túra

Baradla-völgy – Tobonya-forrás – Jósvafő

Túravezető: KEM, Répánszky Ernő, 30/392-6152

18-20. Dél-Dunántúli Kéktúra

Bozsok – Szombathely – Ják

Táv: 33 km + városnézés

Szállás: Velem vagy Szombathely – szervezés alatt

Utazás: autókkal, ind. pénteken délután 3 órakor

Jelentkezési határidő: november 4.

Információ: PKE, Vámos László, 30/971-2146

26. „Borsod szép útjain”

Ómassa – Száraz-völgy – Bánkút – Csipkés-kút – Jávorkút – Hámori tó – Lillafüred

Táv: 18 km, szint: 550 m, mi.: 6 óra

Találkozó: 7.00 MÁV pu.

Túravezető: Bóta Attila, KEE, 20/965-1432

December

3. „Talákozás a Mikulásal”

Szarvaskő – Margit-forrás – Les-rét – Berva

Táv: 8 km, szint: 200 m, mi.: 3 óra

Találkozó: 9.10, MÁV pu.

Túravezető: KEE, Pappné Kormos Zsuzsa

Tel: 70/339-2325

3. A PKE közgyűlése

A helyszín, a napirend és a pontos időpont a későbbiekben lesz meghatározva.

Információ: PKE, Vámos László, 30/971-2146

4. Bükk

Bükkszentkereszt – Kékmező – Tapolca

Túravezető: KEM, Bojtos Vera

Infó: KEM, Komlósi András, 20/942-9182

10. Az MKE közgyűlése

Gánt, Gránás Turistabáz

Jelentkezési határidő: 2005. december 5.

Jelentkezés: Király Gabriella, tel: 30/626-1493,

e-mail: gabiella.kiraly@nkom.gov.hu

Meghívó és a részletes program az Egyesületi hírek rovatban!

Valahol a Bakonyban

Szentháromság a Somlón

Fotó: MKE, Orbán Imre